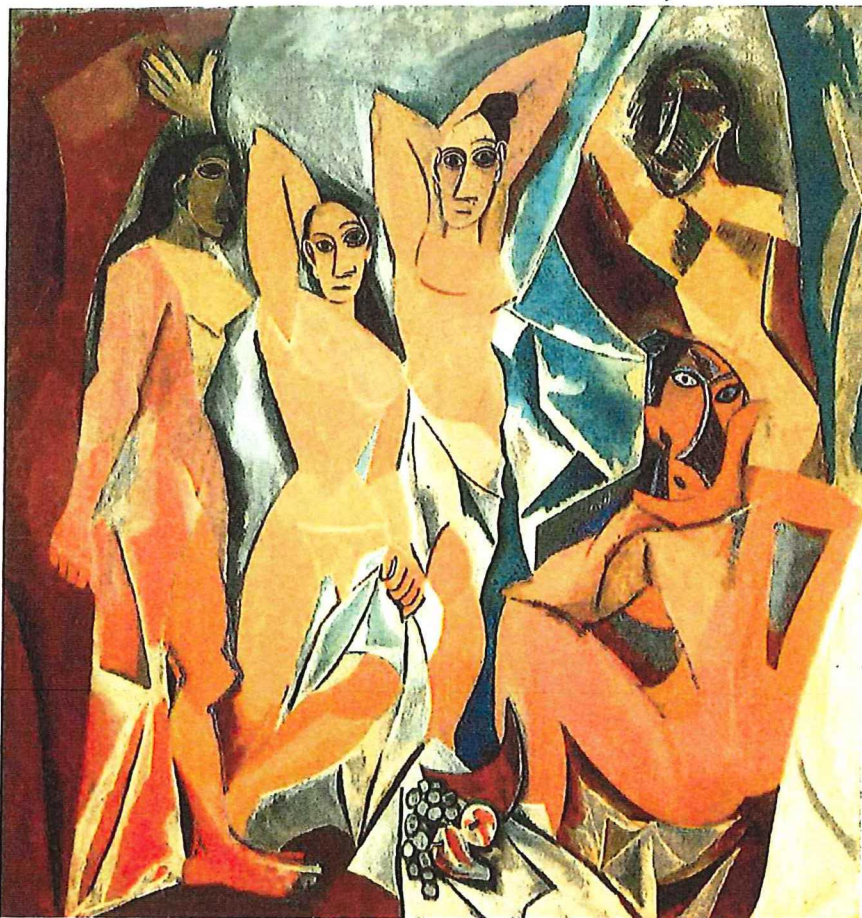

KUBISMEN

Kubismen og verden set fra andre vinkler

Cezannes systematiske måde at male verden udvikledes yderligere af kunstnerne Georges Braque (1882-1963) og Pablo Picasso (1881-1973). I 1906 afholdtes flere mindeudstillinger i anledning af Cezannes død, som Picasso og Braque blev inspireret af. Picasso og Braque udviklede sammen herefter den eksperimenterende stil kubismen.

I 1907 malede Picasso det første kubistiske værk kaldet *Frøkerne fra Avignon*. Ud over den udprægede fladhed og manglende dybde var det også en simplificering af det set. Kvinderne på maleriet har ansigter, der minder om afrikanske masker, ligesom deres ansigter både kan ses fra siden og forfra på

Pablo Picasso: *Frøkerne fra Avignon*, 1907. Olie på lærred, 244x234 cm, Museum of Modern Art, New York.

samme tid. Denne måde at se en genstand eller en person fra flere vinkler på samme tid fik betegnelsen *simultanperspektiv*. Simultanperspektivet indebar, at når Picasso skulle udarbejde et portræt ud af en model, var det faktisk en fordel, hvis modellen undervejs ændrede stilling, så kunstneren fik en ny synsvinkel. *Frøkerne fra Avignon* skabte stor opstandelse for sit nybrud i kunsten, idet det gjorde op med skønhedsidealene, som havde eksisteret siden renæssancen. Kroppenes, ansigternes og baggrundens geometriske former forkastede den klassiske æstetiks rumlighed og formfuldendte skønhed.

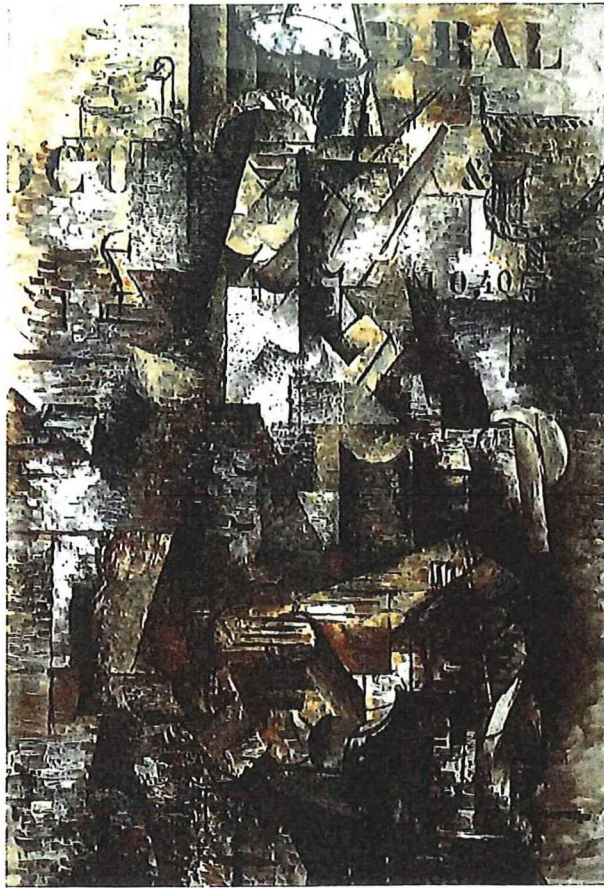
Simultanperspektiv	At den samme genstand ses i brudstykker fra forskellige vinkler på samme maleri.
Plastisk	At kunstneren skaber former i maleriet, der virker mere todimensionelle end tredimensionelle.

På samme måde, som Cezanne havde arbejdet med en rå og ufuldendt overflade, arbejdede Braque og Picasso med former og flader, der ikke imiterede virkeligheden. Maleriet blev derfor sit eget ved, at genstandene ikke havde en realistisk rumlighed, men at genstandene i stedet var fragmenterede, plastiske og abstrakte. Braque udviklede kubismen ved at male landskaber og opstillinger ud fra geometriske former. I maleriet *Huse ved l'Estaque* fra 1908

Georges Braque:
Husene ved l'Estaque,
1908. Olie på lærred,
73x59,5 cm, Museum
of Fine Arts, Bern.

ses de mange kuber og geometriske former, som opdeler landskabet. I modsætning til naturalistiske landskaber er der ikke et perspektiv, der giver en tredimensionel virkning. I stedet lader de simple former til at være stablet oven på hinanden på en næsten todimensionel måde. *Huse ved l'Estaque* er udpræget fladt, men har alligevel en begrænset form for rumlighed gennem egenskygger, lys og overlapning. Ligeledes er de skrå linjer i træerne og huse samt den manglende horisontlinje med til, at maleriet virker til at vælte og formerne til at bevæge sig. Farverne er begrænset til grøn og okkergul, og nuancer heraf frembragt med sort og hvid. Det er ikke genkendeligt, hvor Braque har malet, og imitationen af virkeligheden er brudt. Motivet er derved underordnet, mens den kunstneriske stil og metode – dvs. ikke hvad men hvordan maleriet er skabt – står i centrum. Den stringente afsøgning af begrænsningen af motivet og billedets virkemidler blev et kendetegn for den tidlige kubisme, også kaldet den *analytiske kubisme*.

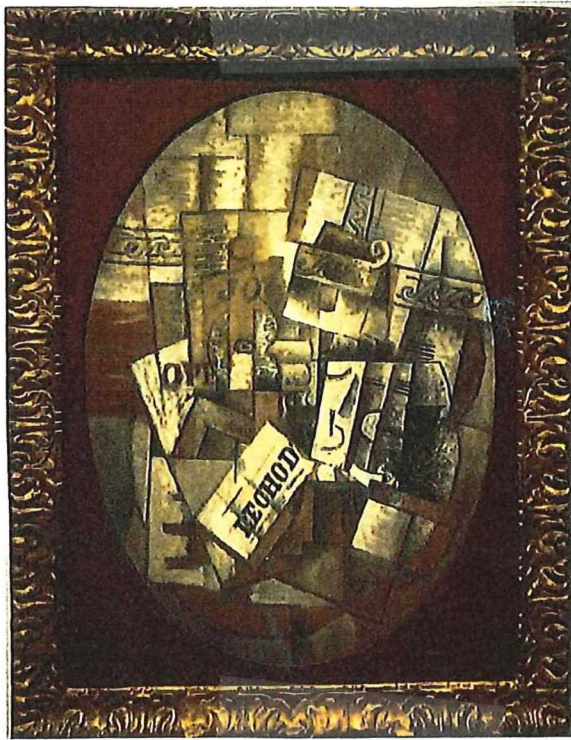

Georges Braque:
Portugiseren, 1911.
116,7x81,5 cm, olie
på lærred, Kunstmuseum Basel.

Kubismens udvikling og dens betydning

Picassos og Braques kunstneriske parløb og eksperimenter gik mere og mere i retning af en større grad af abstraktion. Kunstnerne ønskede at udvikle en rationel kunstnerisk stil, der svarede til samfundsudviklingen omkring 1910, der i høj grad var præget af teknologiske udviklinger og fokus på tid, sted og penge. Ligeledes ønskede de at bryde med den klassiske kunst, og anvendte derfor såkaldt primitiv kunst fra stammefolk som inspiration til deres systematiske måde at skildre verden på. Kubismens motiver var ofte opstillinger af genstande, frugter og hverdagsobjekter, måske fordi disse opstillinger nemt lod sig afbilde fra forskellige vinkler. Picasso og Braque var de første kubister, og de udviklede en klar systematik af skildringen af virkeligheden ved brug af geometriske og opbrudte former. Braque og Picasso havde tidligere anvendt avisnavne og ord på deres malerier, som de havde malet på. Dette ses på maleriet *Portugiseren*, hvor fragmenter af et hoved, en guitar, avisudklip og andre genstande dukker op og forsvinder igen for øjnene af én. Farverne er meget ensartede i brunlige og grå nuancer, hvilket gør maleriet fladt, analytisk og objektivt. I stedet bemærker man strukturer, linjer og former tydeligere, selv om kunstneren bevidst slører motivet for os. Mange af formerne ligger oven på hinanden som delvist synlige lag, og mange af linjeforløbene gentages og er markeret med synlige sorte streger.

I 1912 tog Picasso skridtet videre i bruddet med at imitere virkeligheden ved at klæbe avisudklip på papir, hvorved collage blev opfundet. I 1912 kombinerede han på samme måde rigtige genstande f.eks. et stolesæde, billetter, aviser og reb på et maleri, hvor dele også var malet. Herved opstod den såkaldte *syntetiske kubisme*, hvor rigtige genstande inddrages i kunstværket. Brugen af hverdagsgenstande i kunstværker er senere gentaget i bl.a. pop-kunsten og i samtidskunsten, hvor flere kunstnere har fortsat nedbrydelsen af grænsen mellem kunstens og virkelighedens verden.

Georges Braque: Stilleben med glas og avis, 1913. Kridt, kul og olie på lærred, 98,7x72,5 cm, Neue Nationalgalerie, Berlin.

Begge kunstnere gentog de samme motiver og malemåde i flere år for at nå til en særlig stil, før de skiftede til en ny systematik. Kubismen fik en enorm betydning for udviklingen af den moderne kunst, design og arkitektur i det 20. århundrede, og mange af de følgende kunstretninger kan ses som variationer af den kubistiske stil.

Kubismens hovedregler

Undgå virkelighedens realisme i maleriet bl.a. ved at gøre det fladt og ikke at anvende et naturalistisk lys.	Arbejd systematisk med geometriske former og forenkling af formen.	Gentag processen for at nå til en større grad af abstraktion, hvorved motivet spiller en mindre rolle og stilen sættes i centrum.
---	--	---